

ASOCIACE
ORGANIZACÍ
V OBLASTI
VĚZEŇSTVÍ

Portfolio

vzdělávacího programu pro zapojení lidí s žitou zkušeností
z výkonu trestu do systémových změn

v rámci projektu „Na našem hlase záleží: zapojení lidí s trestní minulostí do systémových
změn ve vězeňství“ (0015/2021/ACF/4)

**Měníme systém.
S odvahou.**

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**

| Nadace OSF

Toolkit ke vzdělávacímu programu pro zapojení lidí s žitou zkušeností z výkonu trestu do systémových změn vznikl v rámci projektu „Na našem hlase záleží: zapojení lidí s trestní minulostí do systémových změn ve vězeňství“ (0015/2021/ACF/4), realizovaného v partnerství s norskou organizací Wayback a Asociací organizací v oblasti vězeňství (AOOV).

<https://www.rubikoncentrum.cz/>

<https://www.wayback.no/>

<https://aooov.cz/>

Projekt podpořil Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové v rámci programu Active Citizens Fund, jehož cílem je podpora občanské společnosti a hájení zájmů znevýhodněných skupin. Cílem programu je dále inspirace k aktivnímu občanství a posílení kapacit neziskových organizací. Program Active Citizens Fund vstoupil do České republiky v září roku 2019 s cílem podpořit neziskové organizace neohledně na jejich velikost a zkušenosti. V České republice jej spravuje konsorcium, které tvoří Nadace OSF, Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové a Skautský institut. Program je realizován v rámci Fondů EHP a Norska 2014–2021. Prostřednictvím Fondů EHP a Norska přispívají státy Island, Lichtenštejnsko a Norsko ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru (EHP) a k posilování spolupráce s 15 evropskými státy. Důležitým posláním programu je také spolupráce mezi Českou republikou a dárcovskými státy. Jde o spolupráci mezi českými neziskovými organizacemi a organizacemi z Islandu, Lichtenštejnska a Norska.

<https://www.activecitizensfund.cz/>

<https://eeagrants.org/>

<https://osf.cz/>

<https://www.vdv.cz/>

<https://www.skautskyinstitut.cz/>

Základní vzdělávací program

Pětidenní prezenční vzdělávací program, jehož účelem je rozvoj kompetencí a znalostí pro zapojení do systémových změn, ale i sebezkušenostní program zaměřený na zpracování vlastní (nejen) trestní minulosti. Program je sestaven speciálně pro lidi s žitou zkušeností z výkonu trestu a jejich zapojení do advokačních a osvětových aktivit v oblasti vězeňství a trestní justice.

Cílem programu je vybavit absolventy*ky potřebnými znalostmi a kompetencemi, ale také zajistit, aby jejich zapojení do systémových změn bylo nejen přínosné, ale i bezpečné pro ně samotné.

Obsah:

- Den 1:** 1. Úvodní blok a seznámení (4 hod.)
2. Sebezkušenost: Kdo jsme, jak se cítíme (4 hod.)
- Den 2:** 3. Základy advokační práce, jak funguje legislativní proces (8 hod.)
- Den 3:** 4. Storytelling – zaměření na práci s vlastním příběhem (4 hod.)
5. Zkušenost se zapojováním lidí s žitou zkušeností (organizace z ČR nebo zahraničí) (4 hod.)
- Den 4:** 6. Prezentační dovednosti, příprava na veřejné vystupování (4 hod.)
7. Principy spolupráce s partnery (4 hod.)
- Den 5:** 8. Mediální trénink (4 hod.)
9. Psychohygienu: metody, techniky, návyky (4 hod.)
10. Reflexe programu a slavnostní ukončení (1-2 hod.)

1. Úvodní blok a seznámení

- **Seznámení s projektem, kontext aktivit organizace**
  - o Proč projekt vznikl, hlavní aktivity
  - o Vývoj zapojování lidí s žitou zkušeností v RUBIKON Centru
- **Vzdělávací program – struktura, praktické informace**
  - o Podrobné seznámení s programem kurzu
- **Principy a pravidla – brainstorming, společné nastavení**
  - o Společné nastavení pravidel a principů, které budou účastníci*ice během kurzu dodržovat
  - o Jejich sepsání a vyvěšení v místnosti konání programu
- **Zapojení po absolvování programu, další rozvoj po skončení kurzu**
  - o Informace o možnostech zapojení do aktivit po skončení programu
  - o Skupinová setkávání, supervize, zapojení do konkrétních osvětových a advokačních aktivit
- **Očekávání od kurzu + jak toho hodlám využít**
  - o Seznamovací kolečko všech účastníků*ic a lektorů*ek/organizátorů*ek
  - o Stručné představení
  - o Sdílení osobních očekávání od kurzu
  - o Sdílení plánů na využití nových znalostí a dovedností
- **Sdílení vlastní žité zkušenosti**
  - o Sdílení osobních příběhů, a to včetně trestní minulosti
  - o Jak dlouho mám od ukončení trestu, jaký trest mám za sebou

Rozsah 4 hodiny

Materiály: Prezentace Vzdelávací program - úvodní blok

2. Sebezkušenost: kdo jsme, jak se cítíme

Sebezkušenostní program, zaměřený na zpracování vlastní minulosti, včetně té trestní. Nastavení si hranic toho, co je pro účastníky*ice bezpečné sdílet, a co ne. Reflexe toho, kdy a s kým chci svůj příběh sdílet.

- **Zkušenost, zdroje vědění (nejen) v sociální práci**
- **Co nabízím, co potřebuji – diskuse**
- **Participace a peer work**
- **Prožitková část**
- **Vyrovnaní se s minulostí, s negativní zkušeností**

Rozsah 4 hodiny

Materiál: prezentace Zkušenost

3. Základy advokační práce, jak funguje legislativní proces

- **Úvod do systémové změny: prezentace, diskuse**
  - o Co je to systémová změna: teoretický úvod
- **Teoretický základ “Everyone a Changemaker”**
  - o Důležitost zapojení různých hlasů pro prosazování změn
  - o 3 úrovně fungování organizace: individuální (podpora konkrétních lidí/poradenství), systémová (advokační činnost), společenská (změna mind-setu)
- **Co je to advokační práce**
  - o Advokační práce jako cesta k prosazování systémových změn
- **Nástroje pro plánování advokační kampaně (praktický nácvik v malých skupinách):**
  - o **Strom problému**
    - Definice společenského problému, jeho příčin a důsledků
  - o **Mapa klíčových hráčů**
    - Definice klíčových aktérů, zhodnocení jejich vlivu
  - o **Prezentace výstupů z pracovních skupin, zpětná vazba**
- **Jak a kde lobbovat**
  - o **Ovlivňování legislativního procesu (vláda, parlament, ministerstva)**
    - Jak funguje legislativní proces a kdy a jak ho lze ovlivnit
  - o **Soudní cesta, tzv. strategická litigace**
    - Soudní spory jako cesta k systémové změně
  - o **Nastolování nových témat, veřejné kampaně (politické strany, média, veřejnost)**
    - Jak nastolovat nová témata a získávat podporu veřejnosti
- **Sítování, jak jednat s partnery/aktéry**
  - o **Důležitost spolupráce a partnerství s dalšími organizacemi**

Rozsah 8 hodin

Materiály: Big Picture, prezentace Lobbying, příručka Rukověť zdánlivě bezmocných

DEN 3

4. Storytelling – zaměření na práci s vlastním příběhem

Jak vyprávět svůj příběh? Jak mluvit o své trestní minulosti? Teoretický úvod a praktický nácvik.

- **Práce s tělem, s hlasem, struktura a dramaturgie**
- **Vypravěčské a komunikační dovednosti**
  - o Využití nejen faktů, ale i emocí (argumenty nejen z mozku, ale i ze srdce)
  - o Jaké hodnoty jsou pro mě důležité? Jak je využívám ve své práci?
  - o Jaké mám za sebou úspěchy, jaké překážky jsem překonal*a?
- **Využití storytellingu - nácvik:**
  1. Tržiště příběhů
  2. Živá knihovna
  3. WorkshopPoskytnutí zpětné vazby

Rozsah 4 hodiny

Materiály: prezentace Storytelling, seznam doporučené literatury

5. Zkušenost se zapojováním lidí s žitou zkušeností

Dobrá praxe zahraniční nebo domácí organizace, která má zkušenost se zapojováním lidí s žitou zkušeností do advokační práce (např. norský Wayback, české adiktologické služby), příp. zkušenost absolventa*ky minulého programu

- **Inspirace a motivace, sdílení zkušeností**
- **Prezentace a sdílení zkušeností organizace, která dlouhodobě zapojuje lidi s žitou zkušeností, a to včetně systémových změn a tvorby politik**
- **Různé formy zapojení lidí s žitou zkušeností: přímá klientská práce, mentoring, účast v pracovních skupinách, vystupování v médiích**
- **Jak docílit toho, aby postavení lidí s žitou zkušeností nebylo pouze formální**
- **Důležitost bezpečí při zapojení lidí s žitou zkušeností, dopad i na rodinu a blízké**

Rozsah 4 hodiny

DEN 4

6. Prezentační dovednosti, příprava na veřejné vystupování

Praktický nácvik prezentačních dovedností

Po krátkém teoretickém úvodu si účastníci*ice vyzkoušejí prezentování před celou skupinou, získají zpětnou vazbu lektora*ky, ale také si vyzkoušejí sami zpětnou vazbu dávat ostatním.

- **Zásady pro přípravu prezentace**
  - o Jak pracovat s prezentací (PowerPoint atd.)
  - o Technická příprava
- **Ukázky prezentací**
  - o Konkrétní příklady: co funguje, co naopak ne
- **Jak zaujmout posluchače**
  - o Jak prezentovat: zvládání trémy, verbální a nonverbální část prezentace
- **Nácvik prezentace**
  - o Praktický nácvik prezentace, zpětná vazba lektora a ostatních účastníků*ic

Rozsah 4 hodiny

7. Principy spolupráce s partnery

- **Partnerství s důležitými aktéry**
  - o Citlivá komunikace, vyjednávání
  - o Specifika spolupráce s politiky, státní správou
- **Vytváření prostředí spolupráce a důvěry**
  - o Jak získávat spojení, vytvářet dlouhodobá partnerství
  - o Spolupráce s dalšími NNO
  - o Spolupráce se státní správou (Vězeňská služba ČR, Probační a mediační služba, ministerstva)
- **Metody a techniky, jak upozorňovat na problémy, citlivě podávat zpětnou vazbu**
  - o Jak upozorňovat na existující problémy, ale nebýt konfrontační
  - o Pochopení kontextu a způsobu fungování partnerů (empatické mapy a další nástroje)
- **Nácvik**
  - o Rolová hra: jednání s politikem, se zástupcem Vězeňské služby ČR
  - o Zpětná vazba

Rozsah 4 hodiny

8. Mediální trénink

Praktický nácvik vystupování před kamerou

- **Co ne/dělat před novináři*kami**
  - o Prezentační desatero
  - o Na co se připravit při jednání s médii
- **Nácvik mediálních vystoupení + natáčení na kameru**
  - o Nácvik krátkého veřejného vystoupení (správné držení těla, práce s hlasem a rukama)
  - o Nácvik rozhovoru s novinářem*kou (jak čelit nepříjemným otázkám)
- **Následná reflexe a zpětná vazba**
  - o Promítnutí natočených videí a poskytnutí zpětné vazby ze strany lektora*ky

Rozsah 4 hodiny

Materiály: Co ne/dělat před novináři*kami

9. Psychohygiena: metody, techniky, návyky

- **Prezentace: základní lidské potřeby, důležitost jejich naplňování**
  - o Úvodní prezentace: Maslowova pyramida potřeb, naplňování základních potřeb při práci s klienty*kami, ale především sám*sama se sebou
- **Praktická cvičení**
  - o Co je pro mě v životě důležité, co mě činí šťastným*ou
- **Skupinová týmová aktivita: výroba „padáku“**
  - o Práce v malých skupinách: společná výroba „padáku“
  - o Reflexe a zpětná vazba: co nám týmová aktivita řekla o našem fungování v týmu?

Rozsah 4 hodiny

10. Reflexe programu a slavnostní ukončení

- **Vyhodnocení programu účastníky*icemi (skupinová diskuse)**
  - o Nakolik se naplnila jejich očekávání?
  - o Jak se jim pracovalo ve skupině?
  - o Jak dál využijí získané znalosti a dovednosti?
  - o Chtějí se zapojit do dalších aktivit?
- **Zpětná vazba**
  - o Vyplnění evaluačních dotazníků k programu
- **Slavnostní předání certifikátů**
  - o Slavnostní formální ukončení programu
  - o Předání certifikátů absolventům*kám s účastí zástupce*kyně významného partnera (např. magistrát města, univerzita...)

Rozsah 1-2 hodiny

Další vzdělávání a rozvoj

Setkání s politikem či političkou, návštěva politické instituce

- Návštěva Poslanecké sněmovny, Senátu či jiné politické instituce
- Debata s politikem či političkou

Intervize – skupinové

- Pravidelná intervizní setkání absolventů*ek, většinou v on-line podobě
- Facilitace ze strany organizátorů
- Prostor pro sdílení a podporu ve skupině
- Sdílení nejen úspěchů, ale i problémů
- Bezpečné prostředí, pro které platí podobná pravidla jako pro vzdělávací program (nastavená samotnými účastníky*icemi)

Supervize – individuální

- Individuální supervize dle potřeby
- Využívání žité zkušenosti může znovu otevírat citlivá témata, která je potřeba zpracovat

Doplňující vzdělání a další podpůrné aktivity nad rámec vzdělávacího programu

Argumentace, vyjednávání

- **Debata a její fáze**
- **Desatero úspěšné argumentace**
  - o Jak se připravit na debatu (data a důvěryhodné zdroje, příklady z praxe)
  - o Jaké typy argumentů se osvědčují
- **Argumentační fauly**
  - o Jaké jsou nejčastější argumentační fauly a jak jim čelit
- **Pravidla krizové komunikace**
- **Příprava na diskusi ve skupině, na vyjednávání**
  - o Rolová hra: nácvik debaty
- **Jak reagovat na nekorektní jednání**
  - o Jak rozpoznat tzv. dominační techniky a jak jim čelit

Rozsah 4 hodiny

Materiály: pracovní listy Argumentace a vyjednávání

RUBIKON Centum, z.ú.

Novákových 439/6, 180 00 Praha 8

tel.: +420 777 484 721

e-mail: info@rubikoncentrum.cz

<https://www.rubikoncentrum.cz/>